

Kutatólaboratórium a Dóm téren

1974. május 6-án Budapesten a Magyar Tudományos Akadémián Erdély-Grúz Tibor, az MTA elnöke akadémiai díjakat nyújtott át. Megosztott díjban részesült dr. Béládi Ilona, a SZOTE Mikrobiológiai Intézetének docense, az orvostudományok kandidátusa és dr. Nász István, az orvostudományok doktora, az adenovírus kutatásban elért eredményeikért.

Az első próbálkozásom félsikerrel járt... Most nem érek rá, de holnap délelőtt várom — mondta olyan anyagi mosollyal, hogy akkor sem haragúdtam volna, ha történetesen az ablakon keresztül távolít el. Interjúalányom koordináta-rendszerbe helyezésehez ezúttal az „Egyetemi Almanach”-ot is felhasználtam. Rövid nacionáléjában többek között ez áll: Béládi Ilona (Oláh Ferencné) Mikrobiológiai Intézet (1950—). Docens: 1970. július 1. Tanulmányútjai mellett természetesen a születési dátum is szerepel: 19... Nem, nem az etikett nőkre vonatkozó iratlan szabálya miatt maradt csonka a születési időpontot jelölő négyjegyű szám. Szóval másnap a csinos, negyven év körüli tudós az intézet egyik Dóm térre néző szobájában fotóval és kávéval kínált. A fekete elmélyült kavargatása közepette indult a beszélgetés.

Megtudtam, hogy interjúalányom eredetileg latin-olasz szakos tanárnak készült. Latin professzora, Marót Károly varázslatos egyénisége nagy hatással volt rá. A negyvenes évek elején azonban egy otromba, rekedt hang Magyarország viszonylagos csendjébe is betört. Hitler közeldetett — a professzornak mennie kellett. A mester elvesztése is közrejátszott a „bölcészgolyó” döntésében: esztendő múltán orvostanhallgatóként folytatta egyetemi pályafutását.

Harmadéves voltam, amikor eljegyeztem magam a mikrobiológia tudományával, negyedéves hallgatóként pedig az intézet demonstrátoraként tevékenykedtem. Ivanovics professzor színvonalas előadásai és személyes példamutatása mágnesként vonzott kutatólaboratóriumába.

Provokatív kérdésnek is fel foghatta volna: Akkor miért nem baktérium genetikai kutatással foglalkozik?

Kedvesen elmosolyodott és visszadobta a labdát: — Az intézetben folyó víruskutatás alapját Ivanovics professzor vetette meg 1948-ban. Ő a mikrobiológia nagymestere. Ha valami nehézségünk támad munkánk során, ma is hozzá fordulunk először. A víruskutatás köztudottan a legdrágább orvostudományi kutatás. Csak ismétlhetem önmagam: mindent a professzornak köszönhetünk.

Az elmúlt közel negyedszázad alatt hogyan sikerült elegendő tennie az oktató-kutató-társadalmi munka „szentháromságának”? — Tettem fel a kérdést egy pókerjátékos furfangjával.

Beszélgetés állásügyben

Tavaszi közepén igazán aktuálissá válik a nyilvánosság előtti beszélgetés az álláspályázatokról. Nemcsak az V. évszázad érinti a kérdést, hanem a többi évfolyam hallgatóinak érdeklődését is kiváltja.

Kérdéseinket dr. Duró Lajos docenshez, a Pszichológiai Tanácsok vezetőjéhez, a bölcészkar Pályázati Bizottság elnökéhez intéztük.

Mióta érvényes a jelenlegi pályázati rendszer és mi a lényege?

A végző hallgatók pályázati úton történő elhelyezkedése 1968-ban kezdődött. Korábban központi elosztás révén jutottak álláshoz — ezt a gyakorlatot a társadalom igényeinek megfelelően tovább kellett fejleszteni, itt elsősorban az egész társadalmunkban végbemenő demokratizálódás folyamatát figyelembe véve. A pályázati elhelyezkedés egyik, de nem egyetlen módja annak, hogy végzős hallgatóink álláshoz juszanak. Más törvényes lehetőségek is rendelkezésre állnak.

A Művelődésügyi Minisztérium feloldotta korábbi rendelkezését, mely szerint pedagógus végzettségű hallgató csak pedagógusi pályán helyezkedhet el. Több

aki tudja, hogy a következő körben licitálni fog.

— Evekig a SZOTE Vöröskereszt Szervezetének voltam titkára. Ma már elnökként tevékenykedem és mondhatom, ilyen minőségben jóval kevesebb a feladat. Ami a nevelőmunkát illeti; nos, mint tudja, tanárnak készültem. Mindig szerettem, mi több, megértettem az ifjúságot. A kutatómunkámról pedig csak annyit: nagytudású kollégáim mindenben segítettek.

— És a gyermeknevelés? — hangzott el a „licit” kérdés.

— Két fiam van. Az egyik 24, a másik 20 esztendő. Valóban kevés időm maradt rájuk. Tudja, a kutatómunka nagyon időigényes. A kisebbik fiam egyszer szövé is tette: miért nem vagy te is közönséges anya? — mondta gyermeki őszinteséggel. Úgy érzem, semmiben nem szenvedtek hiányt, bár az is igaz, hogy a latin nyelv bizonyára mindkettőnek jobban ment volna, irányításom mellett.

A Dóm harangja közben időről-időre figyelmeztetett az idő múlására. Jegyzetembe pillantottam... Atyáisten! Es mi lesz azokkal a fránya adenovírusokkal?

— Láthatnám esetleg ezt a 80 millimikron átmérőjű vírust? — hangzott könnyelmű kérésem.

— Természetesen! Ime, mutatott egy modellra és olyan hévvel kezdett magyarázni, mintha én is szakmabeli lettem volna. A rögtönzött előadás eredményeként annyit azért sikerült rögzítenem, hogy a szóbanforgó vírusok csoportjának vannak olyan tagjai, amelyek emberi — elsősorban légzőszervi és szemészeti — megbetegedéseket okoznak.

— Mióta dolgoznak együtt Nász professzorral?

— A SZOTE Mikrobiológiai Intézetének társprofesszorával több mint nyolc esztendeje kooperálunk tudományos kérdésekben. Hangsúlyozni szeretném azonban, hogy nem két személy, hanem két csoport kutatómunkájáról van szó. A siker, munkatársaim sikere is.

Végül a szegedi team kutatási területe felől érdeklődve megtudtam, hogy az adenovírusok interferont indukáló képességének tanulmányozása mellett a vírusok immunosuppressív tulajdonságának tanulmányozása is a „profiljukhoz” tartozik, s hogy ez utóbbi emberi vonatkozásainak igazolása a következő feladatuk. Suppressív... ha jól tudom, két „p” és két „s” szerepel a szóban, próbáltam felrészíteni a Visy tanár úr által belémvert latin tudományomat. — Igen — erősített meg, miközben fejét az asztalon heverő könyvekre hajította. — De mondja, miért fontos ez, és egyáltalán kit érdekel?

Még a lépcsőházban is fülembé csengett: mondja, kit érdekel ez? Az ördögbe is, negyedszázados eredményes és áldozatos kutatómunka után, hogyan lehet ilyet kérdezni?!

THÉKES ISTVÁN

olyan munkakör van nálunk, amelyre nincs speciális felsőfokú képzettség, általában véve például a közművelődés területén.

Mind a pályázó, mind a munkáltató a kölcsönös előnyök alapján választ. Az iskolák, gimnáziumok igazgatói kinevezési jogkört kaptak, így maguk alakítják a tantestületeket. A hallgatók pedig ambíciójuknak megfelelően, családi körülményeiktől függően a nekik tetsző helyekre pályázhatnak. A minisztérium 1968. óta is az évenkénti tapasztalatok alapján többször módosította a pályázati rendelkezést. A ma érvényes módosított változat előnye, hogy szétválasztja két szakaszra a kezdők és a már pályán levők pályázatát. A felhívásokat márciusban a működők, áprilisban pedig a végző hallgatók számára teszik közzé. Május 5-ig benyújtják pályázatukat a pedagógusképző intézményhez, 10-ig továbbítják, 17-ig elbírálják és értesítést küldenek a munkáltatók. Szabály, hogy a hallgató 5 napon belül értesíteni köteles az intézményt arról, hogy az állást elfogadja-e. Júniusig tart a második forduló, a fennmaradt vagy közben megüresedett állások meghirdetésére. A hallgatók

Munkaközösségi tanácskozás

Május 7-én a Móra Kollégium rendezte meg a Délmagyarországi Területi Kollégiumi Konferenciát. Az egynapos tanácskozást dr. Rác János oktatási rektorhelyettes nyitotta meg, aki köszöntő szavai után hangsúlyozta: külön öröme, hogy jelen lehet ezen a tanácskozáson, mert a kollégiumi oktató-nevelő munka igen fontos, ugyanakkor speciális részterülete az egyetemi oktató-nevelőmunkának. A rektorhelyettes mellett az elnökségben helyet foglaltak még: dr. Bagdi Sándor, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának munkatársa, Koczor Lajos, a KISZ Csongrád megyei bizottságának munkatársa, Pignitzki György, a SZOTE kollégiumainak igazgatója, a Területi Munkaközösség vezetője, valamint dr. Vörös Lászlóné, a vendéglátó kollégium igazgatója.

A konferencián mintegy 50 fő vett részt: Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye felsőoktatási intézményeinknek diáktitkói és kollégiumi vezetői, akik egy munkaközösséget alkotnak. A területi MK, amely határozott munkaterv szerint dolgozik, 23 bentlakásos intézmény munkáját fogja össze. Ezenként három tanácskozást tart. E tanév folya-

mán októberben Baján, februárban pedig Hódmezővásárhelyen rendezték meg az előzőket. Az Országos Felsőoktatási Kol-

kölcsönösen jól ismerik egymás munkáját, elsősorban tapasztalatserék által, ennek egyik módja az, hogy a területi konferen-

A Móra Ferenc Kollégium egyik kiváló szobaközössége, a 25. sz. szoba lakói.

légiumi Bizottság a közelmúltban tárgyalta a hét területi bizottság munkáját. Értékelésük szerint a Délmagyarországi Területi MK az egyik legjobb. Jól valósítja meg elméleti alapfeladatát; az egyes intézmények

ciát más és más városban tartják. Másik feladata: viszonylagos rendszerességgel továbbképzést tartson a vezetés elvi és módszertani kérdéseiről.

Elsősorban, a délelőtti folyamán dr. Duró Lajos tanszékvezető docens előadása hangzott el, amelyben a vezetés és a meggyőzés kérdésköréről volt szó. A meggyőzés az emberekre való hatásnak igen fontos része, a vezetésnek szükséges feltétele. Dr. Duró Lajos meghatározta a meggyőzés fogalmát, majd ennek technikájáról, különböző formáiról beszélt.

Második napirendi pontként szerepelt a kollégium megtekintése, bemutatása. Erdélyi Ágnes kollégiumi titkár röviden ismertette az önkormányzati munkát.

A harmadik program pont értelmében Pignitzki György tájékoztatást adott az OFKB előző üléséről, ahol a területi munkaközösségek tevékenységét elemezték, valamint tervbe vették egy nyári kollégiumi vezetőképző tábor megszervezését. Itt a pedagógiai és diákvezetők részvételével a vezetés alapismeretek kérdéseiről és a kollégiumi munka aktuális problémáiról lesz szó. Többek között itt fogják felkészíteni azokat a kollégiumi diákvezetőket, akik a következő tanévtől a munkaközösségek élén a pedagógiai vezetők mellett társelnökként vesznek részt a munka közös irányításában. A jövőben a társelnök a KISZ KB mellett működő Kollégiumi Munkabizottságnak is felelősséggel tartozik munkájáért. Ezáltal az újítás által pedagógiai és diákvezetők közös munkája még eredményesebb lehet. Ugyancsak ebben a táborban lesz szó a VI. Országos Kollégiumi Konferencia előkészítéséről, amelyet a jövő évre terveznek. Az országos konferenciára készítenek egy előzetes anyagot a kollégiumi alapkérdések kérdésköréből, az OFKB megbízásából a Móra Kollégium vezetői: dr. Vörös Lászlóné és dr. Micheller Magdolna.

CSOKONAI ATTILA

Pizsamás fiú a lánykollégiumban! — Félreértés ne essék, a Herman kollégium lakója a legutóbbi kollégiumi napok tréfás vetélkedőjének egyik „feladataként” került a Mórba! (G. Bárdos fotói)

mindkét szakaszban csakis egy állásra nyújthatnak be pályázatot.

— Hogyan segíti a tanszék, illetve a kar a hallgatók elhelyezkedését?

— A mi karunkon 1967-től Pályázati Bizottság tevékenykedik. A bizottság létrehozását az a körülmény indokolta, hogy az elhelyezkedés irányítása fontos politikai és nevelő feladat. Alkalmi bizottsággal ezt nem lehet megoldani. Bizottságunk minden évben valójában már szeptembertől megkezdte munkáját. Kidolgozza a maga munka-programját; tevékenysége arra irányul, hogy politikai, nevelő, fevilágosító munkával és az operatív teendők folyamatos teljesítésével elősegítse a végző hallgatók többségének oktatási intézményben történő elhelyezkedését. Ekvözben megismeri a hallgatók orientációját, terveit, aktuális problémáit és segíti a hallgatókat a tájékozódásban. Minden évben tájékoztatót tartunk évfolyamgyűlés keretében. Rengeteg egyéni, vagy közérdekű kérdést kell megválaszolni.

Az egyetem az itteni érdemek szerint támogatja az egyes hallgatókat. A bizottság komplex szempontok alapján rangsorol. Néhány esetben egy helyre többen is pályáznak. A bizottság javaslatát a KISZ képviselőinek

és az évfolyampatronáló tanár közreműködésével hozza meg. A munkáltató, azaz az igazgató sem egyénileg dönt, itt is bizottsági szintű döntés születik. A protekcionizmus problémája mégis fölmerül néha. A múlt évben is volt, de egyre kevesebb a formálisan meghirdetett állás. Az állást meghirdető szerv — nem egyszerűen látható a listán — kiírja, hogy személy szerint kinek a jelentkezését várja. A bizottság ez ellen nem tiltakozik, ha a hallgató érdemes az ilyen biztos állásra. Néha előfordul, hogy a már „befutott” ember nem a legjobbak közül való.

Volt tanítványaink, iskolák és gimnáziumok vezetői gyakran megjelennek és tőlünk kérnek segítséget. A pályázati rendszer fő problémája az elszemélytelenedés veszélye. Ezért mi arra biztatjuk hallgatóinkat, vegyék fel a személyes kapcsolatot, keressék fel a választott intézményt idejében.

— Mit mutat a szegedi bölcészeti elhelyezkedési aránya?

— Hallgatóink elhelyezkedési aránya nem rossz, összehasonlítva az előző évek és a két társkar adataival. Döntő többségük középiskolákba, általános iskolákba, szakmunkásképző intézetekbe irányul. Van néhány olyan pályázó is, akik felsőfokú tanítz-

ménybe szeretnének kerülni, vagy ösztöndíjas gyakornokok lesznek az egyetemen. Végző hallgatóink bizonyos hányada nem megy tanítani. Ennek többféle oka lehet. Talán a hivatástudatra való nevelés nem kielégítő. Nagyobb anyagi vonzás is lehet mögötte, hiszen a családalapítás ideje legtöbbször egybeesik a diploma megszerzésével. A felvételizők egyrésze nem az az a szándékkal jön egyetemre, hogy tanár legyen. Aki nem szeret tanítani, annak más lehetőséget kell adni, mert hivatásnyezet nélkül nem lehet tanítani. A bölcészeti vagy tanárképzési dilemmája gyakran fölmerül. A kérdés bonyolultabb, sem hogy egy mondatban lehetne válaszolni rá. Fölmerült a szétválasztás kérdése, de a feltételek még nem értek meg. Azt kell elérnünk, hogy a döntő többség pedagógusként helyezkedjen el. Karunk irányultsága szerint tanárképző jellegű. Bizottságunk szisztematikus munkája nem eredménytelen. A lényeg az, hogy a tanulmányok befejező szakaszában ne hagyjuk magukra a hallgatókat. Erdékünk is, hogy minél többen menjenek tanítani. Számunkra az a nagy esemény, ha egy-egy hallgató elhelyezkedését sikeresen megoldjuk.

Cs. A.